

ԵՄ Թվինինգ ծրագիր

Աջակցություն Հայաստանի Ազգային Վիճակագրական Ծառայությանը
Թվինինգ Ծրագրի միջոցով

AM09/ENP-PCA/TP/04

Առաքելության զեկույց

Բաղադրիչ Ե:
Հարմոնիզացված Սպառողական Գների Ինդեքսի
Ներկայացում

Գործունեություն Ե.4
Կազմակերպում. ՀՍԳԻ Աշխատանքի ընթացք

Առաքելությունը իրականացրել են՝
Նադեժդա Ալեյելա, Լիտվայի Վիճակագրական Ծառայություն
Օսկարս Ալկսնիս, Լատվիայի Վիճակագրության Կենտրոնական Բյուրո

Հայաստան, 2–6 Ապրիլի 2012

Վերջնական Տարբերակ

National Statistical Service of the Republic of Armenia	Central Statistical Bureau of Latvia	Statistics Lithuania	Statistics Denmark

Հեղինակների անունները, հասցեն և էլ. փոստի հասցեն

Նադեժդա Ալեյեվա
Գների բաժնի ղեկավար
Լիտվայի վիճակագրական ծառայություն
29 Գեդիմինո պողոտա
LS-01500 Վիլնյուս
Լիտվա
Nadiezda.Alejeva@stat.gov.lt

Օսկարս Ալսկնիս
ՍԳԻ բաժնի ղեկավար, Գների Վիճակագրության Վարչություն
Լատվիայի Վիճակագրության կենտրոնական բյուրո
1 Լակպլեսա փողոց
LV-1301 Ռիգա
Լատվիա
Oskars.Alksnis@csb.gov.lv

Բովանդակությունների ցանկ

0.	Ամփոփ նկարագիր	4
1.	Ընդհանուր մեկնաբանություններ	6
2.	Գնահատում և արդյունքներ	7
3.	Եզրակացություններ և առաջարկություններ	13
4.	Հաջորդ գործունեությունից առաջ իրականացվող գործողություններ (Ե.5, Ե.6)	14

Հավելվածներ

Հավելված 1.	Տեխնիկական առաջադրանք (Ե.4) Ապրիլի 2-6, 2012 թ.	16
Հավելված 2.	ԱՊ փորձագետների հանդիպման ծրագիրը, Ապրիլի 2-6, 2012 թ.	18
Հավելված 3.	Անձինք, որոնց հետ հանդիպումներ են տեղի ունեցել	20
Հավելված 4.	Վերլուծություններ գնադիտարկումների նվազեցման վերաբերյալ	21
Հավելված 5.	Բաղադրիչի աշխատանքային ծրագիրը (արդիականացված)	24

Հապավումների ցանկ

ՇԵ	Շահառու Երկիր
ԱՄԴՆ/ՀՍԳԻ	Անհատական սպառման դասակարգիչը ըստ նպատակների դասակարգման ՀՍԳԻ կարիքների համար արդիականացված՝ ըստ 1749/1999 Հանձնժողովի Կանոնակարգի (ԵՀ)
ՍԳԻ	Սպառողական Գների Ինդեքս
ԵՄ	Եվրոպական Միություն
ՏՏՀ	Տնային Տնտեսությունների Հետազոտություն
ՀՍԳԻ	Հարմոնիզացված Սպառողական Գների Ինդեքս
ԱՊ	Անդամ Պետություն
ՀՀ ԱՎԾ	ՀՀ Ազգային Վիճակագրական Ծառայություն
ԳՀ	Գնողունակության Համարժեքություններ
ՏԱ	Տեխնիկական առաջադրանք

0. Ամփոփ նկարագիր

Սույն առաքելության հիմնական նպատակները վերաբերվում էին տվյալների հավաքագրման, վավերացման և փոխանցման հարցերի վերաբերյալ համաձայնությանը և վիճակագրության կենտրոնական գրասենյակի և տարածքային գրասենյակների միջև համագործակցությանը; քննարկումներ կապված իրականացված աշխատանքի առաջընթացի հետ, ՀՀ ԱՎԾ-ին հետագա առաջարկությունների տրամադրում՝ կապված ՀՍԳԻ հիմնական դրույթների իրականացման հետ, գործողությունների մշակում, որոնք պետք է իրականացվեն ՀՀ ԱՎԾ-ի կողմից նախքան հաջորդ գործունեությունները:

Որոշվեց, որ ԵՄ նվազագույն չափորոշիչների և հիմնական պահանջների իրականացումը ազգային ՍԳԻ արտադրության միջավայրում կնվազեցնի Հայաստանի ՍԳԻ և ԵՄ ԱՊ-ի կողմից արտադրվող ՀՍԳԻ միջև տարբերությունները, ինչպես նաև կնպաստի միջանկյալ ՀՍԳԻ-ի ներկայացմանը, եթե այն չի հակասում երկու ցուցանիշների հասկացությանը և նպատակներին: Սա ենթադրում է փոփոխություններ տվյալների հավաքագրման գործընթացներում և բարելավումներ ՍԳԻ կազմման տարբեր մեթոդաբանական տիրույթներում:

Գների վիճակագրության և միջազգային համադրումների բաժնի ղեկավարը և աշխատակիցները, որոնք զբաղվում են ազգային ՍԳԻ աշխանքներով մեծ փորձառություն ունեն գների վիճակագրության ոլորտում: Այնուամենայնիվ, հաշվի առնելով առաջադրանքները և մեծ ծավալի աշխատանքները, ենթադրվում է, որ առկա ռեսուրսները բավարար չեն: Ռեսուրսների սղությունը, ինչպես մարդկային ռեսուրսների, այնպես էլ սարքավորումները ՀՍԳԻ պահանջները բավարարելու հիմնական սահմանափակումներն են հանդիսանում սույն ԹՎԻՆԻճ ծրագրի ժամանակահատվածում համապատասխանության հասնելու համար: Հստակ անհրաժեշտություն կա ընդլայնելու ՍԳԻ/ՀՍԳԻ մեջ ներգրավված աշխատակիցների քանակը, ինչպես նաև հզորացնել կարողությունը կապված ՀՍԳԻ արտադրման իրավական հիմքերի հետ:

Համաձայնություն ձեռք բերվեց աշխատանքային ծրագրի շուրջը, որն ընդգրկում է տվյալների հավաքագրման գործընթացի վերակազմակերպման բոլոր հիմնական քայլերը: Հաշվի առնելով, որ այս գործողությունների արդյունքում կարող է նվազեցվել դաշտային աշխատանքների համար անհրաժեշտ գնադիտարկողների քանակը, հնարավոր է այս կերպ ամրապնդել Գների Վիճակագրության և Միջազգային Համադրումների բաժինը:

Որոշ խնդիրներ և թերություններ դեռևս կան և պահանջում են հետագա զարգացումներ կապված այնպիսի մեթոդաբանական խնդիրների շուրջ, ինչպիսիք են ընտրանքը, ճշգրտումները, որոնք պայմանավորված են որակի փոփոխությունների հետ, կշիռների հետ:

Ինչպես արդեն նշվել է Ե.1/Ե.2 Առաքելության զեկույցում ՇԵ մասնագետների կողմից նշված մտահոգիչ ոլորտներից մեկը դա ՀՍԳԻ գաղափարի վերաբերյալ և ՀՍԳԻ ու ներկայիս ՍԳԻ միջև տարբերությունների մասին շարունակական հաղորդակցության անհրաժեշտությունն է սպառողների հետ ԹՎԻՆԻճ ծրագրի ընթացքում: Նման հաղորդակցության նպատակն է կանխել հանրության անվստահությունը պաշտոնական գնաճի ցուցանիշների հանդեպ՝ նոր ինֆլյացիոն չափումների ներկայացման հետ:

պայմանավորված, ՀՍԳԻ վերաբերյալ, որը հիմնականում օգտագործվում է գնաճի մակարդակի վերաբերյալ միջազգային համադրումների համար:

Հաշվի առնելով նշված հարցերի կարևորությունը, առաջարկվեց իրականացնել լրացուցիչ գործունեություն սույն Թվինինգ ծրագրի շրջանակներում: Այն կլինի վերապատրաստման սեմինարի ձևաչափով, որտեղ ներգրավված կլինեն բոլոր գնադիտարկողները և տարածքային գրասենյակների ներկայացուցիչներ, ինչպես նաև տարբեր ոլորտներում քաղաքակրթություն մշակող անձինք:

Ավելին, ՇԵ մասնագետների համար նշվեցին այն աշխատանքները, որոնք պետք է իրականացվեն նախքան հաջորդ գործունեությունները (ուսուցողական այցելություն Դանիայի Վիճակագրություն Ե.5, լրացուցիչ գործունեություն Ե.4.2 վերապատրաստման սեմինար, գործունեություն Ե.6՝ իրականացման ուսումնասիրում) Թվինինգ ծրագրի այս բաղադրիչի իրականացման նկարագրությունը որոշվեց և արդիականացվեց բաղադրիչի աշխատանքային ծրագիրը՝ նշելով այն աշխատանքները և գործողությունները, որոնք պետք է իրականացվեն Թվինինգ ծրագրի ժամանակահատվածի հետագա ընթացքում և 2013 թվականին:

Ընդհանուր մեկնաբանություններ

Սույն առաքելության գեկույցը պատրաստվել է ԵՄ ԹՎինինգ ծրագրի շրջանակներում: Սա ԱՊ փորձագետների երրորդ առաքելությունն էր Հայաստան՝ Ե.4 Կազմակերպում. ՀՍԳԻ աշխատանքի ընթացքը, Բաղադրիչ Ե՝ Հարմոնիզացված Սպառողական Գների Ինդեքսի ներկայացում:

Առաքելության հիմնական նպատակները համապատասխանում էին Տեխնիկական Առաջադրանքին և դրանք հետևյալն էին՝

- Գնահատել գնադիտարկումները յուրաքանչյուր ասվա 1-ից հանելու ազդեցությունը և գնադիտարկումների քանակի նվազեցման հնարավորությունները:
- Վերլուծություններ կապված հնարավոր կազմակերպչական փոփոխությունների հետ, որոնք պայմանավորված են գնադիտարկումների ենթադրվող փոփոխությունների հետ;
- Եզրակացություններ զամբյուղում ապրանքների և ծառայությունների ընտրանքի տարեկան արդիականացման վերաբերյալ և գործընթացի գնահատում՝ ապահովելու համար, որ բավարար էլեմենտար ազդեցատներ ընդգրկված լինեն COICOP/ՀՍԳԻ յուրաքանչյուր կատեգորիայում՝ տարատեսակ ապրանքներ ներկայացնելու համար;
- Որոշել սպառման այն ոլորտները, որոնց համար պետք է փոփոխվեն որակի ճշգրտման մեթոդները, ինչպես տեխնոլոգիական արտադրանքների, այնպես էլ այլ ապրանքների համար, որոնք այդքան էլ բարդություն չեն ներկայացնում;
- Եզրակացություններ COICOP/ՀԳՄԻ կիրառման վերաբերյալ (ներառյալ ավտոմեքենաների ապահովագրությունը);
- Եզրակացություններ կշիռների նոր արտադրական համակարգի վերաբերյալ:
- Քննարկումներ և եզրակացություններ բացակայող/համընկնող գներին առավել արդյունավետ լուծումներ տալու վերաբերյալ;
- Ծառայությունների արժեքը, որը պետք է ներառված լինի այն ամսվա մեջ, որ ամսին որ տվյալ ծառայությունը սպառվել է:

ԱՊ փորձագետները ցանկանում են իրենց խորհին երախտագիտությունն արտահայտել այն բոլոր պաշտոնյաներին և անձանց, որոնց հետ նրանք հանդիպումներ են ունեցել ՀՀ ԱՎԾ-ում՝ վերջիններիս բարյացակամ աջակցության և արժեքավոր տեղեկատվության համար, որը ցուցաբերվեց նրանց Երևանում գտնվելու ժամանակ և մեծապես նպաստեց իրենց աշխատանքներին: Գների Վիճակագրության և Միջազգային Համադրումների բաժնի աշխատակազմը, ինչպես նաև վիճակագրության Երևանի տարածքային գործակալության աշխատակիցները պատրաստակամություն ցուցաբերեցին ցանկացած քննարկումների, համագործակցության և ԹՎինինգ ծրագրում իրենց ներդրումն ունենալու համար:

Սույն առաքելության գեկույցում նշված տեսակետները և դիտողությունները պատկանում են ԱՊ փորձագետներին և դրանց համապատասխանությունը Լիտվայի Վիճակագրության կամ Լատվիայի Վիճակագրության Կենտրոնական Բյուրոյի տեսակետների հետ պարտադիր չէ:

1. Գնահատում և արդյունքներ

Ներկայիս կարգավիճակը և առաջընթացը նախորդ գործունեությունից՝ Ե.3 ի վեր

ՀՀ ԱՎԾ-ի Գների Վիճակագրության և Միջազգային Համադրումների բաժնի ղեկավարը ներկայացրեց ՀՍԳԻ իրականացման ներկայիս կարգավիճակը: Քննարկվեցին ձեռքբերումները և զարգացումները ԱՊ փորձագետների վերջին առաքելությունից ի վեր, որը տեղի էր ունեցել 2011 թվականի Սեպտեմբեր ամսին:

COICOP դասակարգիչը ներկայացվել է ՏՀՀ բաժնում 2012 թվականի Հունվար ամսից: Պրն. Գուրգեն Մարտիրոսյանը ներկայացրեց գնադիտարկումների քանակի նվազեցման վերաբերյալ կատարված վերլուծությունների հաշվարկները, որոնք իրականացվել էին Գների Վիճակագրության և Միջազգային Համադրումների բաժնի աշխատակիցների կողմից: Որակի ճշգրտման մեթոդների կիրառման առումով բավարար առաջընթաց չի արձանագրվել: Հիմնականում գործնականում կիրառվում են ուղղակի համադրումների և համընկնումների մեթոդները: Որոշ աշխատանքներ են իրականացվել ավտոմեքենաների ապահովագրությունների ներկայացման վերաբերյալ, ՍԳԻ -ում ծառայությունների գների մուտքագրման ժամանակահատվածի առումով:

Ապագայում տվյալների հավաքագրման և տվյալների մշակման կազմակերպումը

ՀՀ ԱՎԾ-ի ՍԳԻ զարգացման ապագա ռազմավարությունը քննարկվեց գնադիտարկումների ընթացակարգերի վերակազմակերպման հետ համատեղ: Գների Վիճակագրության և Միջազգային Համադրումների բաժնի մասնագետների հետ միասին իրականացվել են գնահատումներ կապված գնադիտարկումների քանակի հնարավոր նվազեցման և ՍԳԻ որակի և հուսալիության վրա դրանց ազդեցության վերաբերյալ: Այս նպատակով, ԱՊ փորձագետներին նախքան իրենց առաքելությունը տրամադրվել էր <<Վերլուծություններ գնադիտարկումների նվազեցման վերաբերյալ>> փաստաթուղթը:

Սույն փաստաթուղթը պատրաստվել է նախորդ առաքելության զեկույցում ԱՊ փորձագետների կողմից տրված առաջարկությունների հիման վրա և ներկայացնում է կատարված տարբեր հաշվարկների և վերլուծությունների արդյունքները: Փաստաթուղթը մանրամասն ուսումնասիրվել է և Երևանի օրինակի համար քննարկվել են բոլոր ապրանքների գնային ինդեքսների ազդեցության գնահատման արդյունքները: Փորձնական հաշվարկների համար ընտրվել էր Երևան քաղաքը, քանի որ վերջինիս մասնաբաժինը գնահատված է որպես երեք չափորոշիչների միջինը (բնակչություն, առևտրի շրջանառություն և ծառայությունների ծավալ) և այն հանդիսանում է 11 բնակավայրերից ամենախոշորը, որտեղից հավաքագրվում են գները և կազմում է Հայաստանի ՍԳԻ 60% -ը:

Ի լրումն այդ փաստաթղթին, նաև քննարկումների ընթացքում տրվեց համապարփակ տեղեկատվություն գնադիտարկումների ընթացակարգերի վերաբերյալ, ինչպիսիք են օրինակ աշխարհագրական ընդգրկունությունը, ապրանքների և առևտրի կետերի ընտրանքը, գների փոփոխությունները (ժամանակային տևողությունը): Քննարկվեցին նաև մի շարք տարբերակներ ընտրանքի արդյունավետության վերաբերյալ: Վերլուծությունների արդյունքները ցույց են տվել, որ գնադիտարկումների քանակի նվազեցումը ազդեցություն չի ունենա ՍԳԻ որակի վրա:

Քննարկումների ընթացքում նշվեց, որ արժեքավոր կլինի ունենալ տեղեկատվություն փոփոխությունների տարեկան չափի ազդեցության վերաբերյալ Երևանի համար: Անդրադառնալով թիվ 701/2006 Խորհրդի Կանոնակարգին (ԵՀ), գնադիտարկումները ապրանքների համար սովորաբար ունենում են կտրուկ և անկանոն գնային փոփոխություններ մեկ ամսվա ընթացքում, մասնավորապես էներգետիկ արտադրանքները և թարմ սննդամթերքները, ինչպիսիք են մրգերը և բանջարեղենը, պետք է առավել հաճախ տեղի ունենան: Ուստի որևէ փոփոխություններ չեն կատարվի մրգերի, բանջարեղենի և կարտոֆիլի համար իրականացվող ներկայիս գնադիտարկումներում: Դեռևս պետք է քննարկվի վառելիքի համար առավել հաճախակի գնադիտարկումներ իրականացնելու հարցը:

Բացակայող գներ

Քննարկվեցին գործնական դեպքերը բացակայող գների վերաբերյալ և Հայաստանի մասնագետները բացատրեցին իրենց լուծումները՝ հաշվի առնելով բացակայող գների պատճառները: Բացակայող գների վերաբերյալ ընթացակարգերը սահմանված են ՀՍԳԻ պահանջների համապատասխան:

Կշիռների կառուցում

ՀՄԳԻ կշիռների հարցը քննարկվեց Տնային Տնտեսությունների Հետազոտությունների բաժնի կողմից իրականացված աշխատանքների հետ կապված, որը վերաբերվում է COICOP դասակարգչի կիրառմանը: Ինչպես նշվեց, COICOP-ը ՏՀՀ բաժնի կողմից կիրառվում է 2012 թվականի Հունվար ամսից և վերջնական տվյալները դրամական սպառման ծախսերի վերաբերյալ ըստ COICOP կատեգորիաների 2012 թվականի համար պատրաստ կլինի 2013 թվականին: Հետևաբար կշիռների կառուցման համար ՄԳԻ կազման և միջանկյալ ՀՄԳԻ համար այս տվյալներից հնարավոր կլինի օգտվել միայն 2014 թվականին: Այնուամենայնիվ, Գների Վիճակագրության և Միջազգային Համադրումների բաժնի մասնագետը ներկայումս կատարում է աշխատանքներ ծախսերի վերաբերյալ տվյալները ազգային COICOP դասակարգումից COICOP/ՀՄԳԻ –ին վերադասակարգելու համար:

Քննարկվեց կշիռների վերանայման ներկայիս պրակտիկայի փոփոխությունը՝ հինգ տարվա վերանայումները տարեկան հիմունքներով դարձնելու հարցը:

Հանդիպում վիճակագրության Երևան քաղաքի գործակալության հետ

Օրակարգի համաձայն նախատեսված էր հանդիպում Երևան քաղաքի վիճակագրական գործակալության աշխատակիցների հետ: Որոշվեցին գնադիտարկողների հետ հանդիպման քննարկումների հիմնական թեմաները: Հայաստանյան մասնագետների հետ որոշվեց, որ հանդիպման ընթացքում անհրաժեշտ կլինի անդրադառնալ գնադիտարկումների ընթացակարգերի հնարավոր վերակազմակերպմանը և գնադիտարկողների աշխատանքների հնարավոր փոփոխություններին:

Երևան քաղաքի վիճակագրության գործակալության հետ հանդիպման ժամանակ ԱՊ փորձագետները նաև ցանկություն հայտնեցին առավել մանրամասն ծանոթանալու գնադիտարկողների գործնական աշխատանքի հետ; գնադիտարկումների հարցաթերթիկի ձևը և դրա լրացման գործընթացը, տվյալների մուտքագրումը Excel –ի աղյուսակով, տվյալների փոխանցումը կենտրոնական գրասենյակ, լրացուցիչ տեղեկատվության հավաքագրումը ապրանքների բնութագրերի և փոխարինումների վերաբերյալ, կազմակերպչական լուծումների վերաբերյալ:

Այցելությունից հետո, ԱՊ փորձագետները ներկայացրեցին Գների Վիճակագրության և Միջազգային Համադրումների բաժնի աշխատակիցներին գների վերաբերյալ տվյալների հավաքագրման գործընթացը Լիտվայի Վիճակագրությունում և հարցաթերթիկը, որը օգտագործվում է գնադիտարկումների համար, ինչպես նաև այլ տեղեկատվություններ կապված սպառողական գների հետազոտության հետ: Որոշ առաջարկություններ տրվեցին, թե ինչպես կարելի է բարելավել Հայաստանում գնադիտարկումների համար օգտագործվող հարցաթերթիկը: Առաջարկվեց նաև դիտարկել Լիտվայի փորձը Հայաստանում գնադիտարկումների ընթացակարգի վերակազմակերպման ծրագիրը մշակելու համար: Քանի որ Լատվիայում տվյալների հավաքագրման ընթացակարգերը շատ նման են Լիտվայում կիրառվող ընթացակարգերին, հետևաբար օգտակար կլինի նաև դիտարկել Լատվիայի փորձը:

COICOP/ՀՄԳԻ դասակարգչի կիրառումը

COICOP/ՀՄԳԻ դասակարգիչը հարմարեցված է ՀՄԳԻ արտադրման կարիքներին: Նշվեց, որ կան որոշ տարբերություններ COICOP-ի և COICOP/ՀՄԳԻ միջև: ԱՊ փորձագետները նշեցին, որ սա պետք է ի նկատի ունենալ ՀՄԳԻ պահանջները և չափանիշները ներկայացնելու ժամանակ: Քննարկման ընթացքում պարզ դարձավ, որ անհրաժեշտ կլինի ազգային ՄԳԻ ներկայիս ընդգրկման որոշակի ընդլայնում: COICOP/ՀՄԳԻ իրականացումը որոշակի առումով հետաձգվում է, քանի որ այս հարցերը սերտորեն կապակցված են ընդհանուր առմամբ ՄԳԻ ընտրանքի օպտիմալացման հետ և ՏՏ բաժնի կողմից ծախսերի վերաբերյալ տվյալների առկայության հետ: ՇԵ մասնագետներին նաև տեղեկացվեց COICOP դասակարգչի նախագծի հնգանիշ մակարդակի վերաբերյալ, որը պետք է ապագայում ծառայի ՀՄԳԻ, ՏՏ և ԳՀ կարիքներին:

Որակի ճշգրտումների վերաբերյալ հարցեր

Նախորդ առաքելությունից ի վեր, երբ ԱՊ փորձագետները ներկայացրեցին որակի ճշգրտման մեթոդները, որևէ էական առաջընթաց չի գրանցվել: Հայաստանյան մասնագետները բացատրեցին, որ շատ դեպքեր չեն եղել, երբ անհրաժեշտություն լիներ որակի ճշգրտումների համար, քանի որ հնարավոր է եղել գտնել փոխարինումներ նմանատիպ հատկանիշներով այլ ապրանքների հետ: Քննարկումների ընթացքում պարզ դարձավ, որ իրականում որոշ որակի ճշգրտման մեթոդներ կիրառվում են գործնականում: Այնուամենայնիվ, գների ճշգրտումը փոխարինումների դեպքում չի դիտարկվում որպես որակի ճշգրտում: Որակի ճշգրտման համար կիրառվում են հիմնականում ուղղակի համադրումների և համընկնումների մեթոդները:

Քննարկվեցին այնպիսի հարցեր, ինչպիսիք են սպառողական հատվածի որոշումը, շերտավորումը, որակի ճշգրտման մեթոդները, որոնք պետք է կիրառվեն, երբ փոխարինված ապրանքը զգալիորեն տարբերվում է իր որակով նախորդող առաջարկի որակից, գնային որոշման չափորոշիչներ (ապրանքանիշը, նյութը, ստեղծումը): Փոքր և մեծ փոփոխությունների տարանջատումը օգնում է որոշելու, թե արդյոք կան որակի ճշգրտումների անհրաժեշտություն: ԱՊ փորձագետները մեկ անգամ ևս խորհուրդ տվեցին ՇԵ մասնագետներին ուսումնասիրել CENEX ձեռնարկը, որը վերաբերվում է ՀՄԳԻ –ի համար որակի ճշգրտման մեթոդների կիրառմանը (այսուհետև նշված է որպես CENEX ձեռնարկ) և սկսել կիրառել առաջարկվող որակի ճշգրտման մեթոդները գործնականում: Ուսումնասիրվեց լվածքի մեքենաների օրինակը և բացատրվեց համապատասխան մեթոդների կիրառումը:

Քննարկվեցին որակի ճշգրտման հարցեր տեխնոլոգիական ապրանքների և որոշ ծառայությունների համար, ինչպիսիք են օրինակ համակարգիչները, ինտերնետային ծառայությունները: Նշվեց, որ արագ զարգացող շուկաները պահանջում են առավել հաճախակի իրականացնել ապրանքների փոխարինումները քան տարեկան իրականացումն է՝ ելնելով որակի փոփոխություններից: Ուսումնասիրվեց տվյալների մշակման տարբերակների գործիքները՝ ամսեկան շղթայման և համալրման մեթոդը: Սա համընկման մեթոդի տարբերակ է, երբ միայն երկու մոտ ժամանակահատվածների համապատասխան մոդելներն են համեմատվում միմյանց հետ, ընտրանքը

արդիականացվում է ամսեկան և արդյունքները կապակցվում են միմյանց: Միաժամանակ նշվեց նաև, որ պետք է դիտարկվեն նաև CENEX ձեռնարկի առաջարկությունները:

Ծառայությունների գների ընդգրկման ժամանակահատվածը ՀՍԳԻ-ում

ՀՀ ԱՎԾ-ի կողմից իրականացվել է ՍԳԻ հաշվարկման մեջ հանգստյան փաթեթների և ինքնաթիռի տոմսերի ձեռք բերման ժամանակահատվածի արժեքները ՀՍԳԻ –ում ներառելու համար անհրաժեշտ նվազագույն չափորոշիչները: Հայաստանում որոշ ծառայությունների համար երակարաժամկետ սպառման ժամանակահատվածի համար, օրինակ կրթական ոլորտի ծառայությունները, ծառայության գինը բաժանվում է ամիսների թվաքանակի վրա, երբ տվյալ ծառայությունը սպառվել է, և յուրաքանչյուր ամսեկան հաշվարկի մեջ ներառվում է գնի միայն մի մասը: ԱՊ փորձագետների կողմից նշվեց, որ ամբողջական գինը պետք է ներառվի ՀՍԳԻ հաշվարկման մեջ այն ամսվում, երբ սկսվել է տվյալ ծառայության սպառումը:

Գնադիտարկման ընթացակարգերի վերակազմակերպման աշխատանքային ծրագիրը

ԱՊ փորձագետները Գների Վիճակագրության և Միջազգային Համադրումների բաժնի մասնագետներին հետ մշակել են հատուկ աշխատանքային ծրագիր Հայաստանում գնադիտարկումների ընթացակարգերի վերակազմակերպման համար: Հիմնական գործողությունները պետք է իրականացվեն նախքան ԱՊ փորձագետների վերջին առաքելության որոշումը և աշխատանքային ծրագրում ներառելը (Գործունեություն Ե.6 – իրականացման ուսումնասիրում): Այն ներառում է հետևյալ գործողությունները.

1. Մշակել փաստաթուղթ, որը պետք է նկարագրի գնադիտարկումների ընթացակարգի վերակազմակերպման նպատակը և փաստարկները, ներկայացնել հաշվարկներ ՍԳԻ –ի վրա դրանց ազդեցության վերաբերյալ, եզրակացություններ և առաջարկություններ – 2012 թվականի 4-րդ եռամյակ:
2. Շարունակել վերլուծությունները ամսեկան գնադիտարկումների հաճախականության նվազեցման ազդեցության վերաբերյալ ՍԳԻ վրա մինչև 2012 թվականի Հուլիս ամիսը -2012 թվականի 3-րդ եռամյակ:
3. Դիտարկել Լիտվայի և Լատվիայի փորձը գնադիտարկումների ընթացակարգերի ոլորտում և որոշում կայացնել վերակազմակերպման առավել հարմար տարբերակի ընտրման համար – 2012 թվականի 4 –րդ եռամյակ:
4. Ուսումնասիրել և օպտիմալացնել առևտրի կետերի ընտրանքը տարբեր բնակավայրերում – 2012 թվականի 4 –րդ եռամյակ:
5. Մշակել մանրամասն ծրագիր գնադիտարկումների ընթացակարգի վերակազմակերպման վերաբերյալ – 2012 թվականի 4-րդ եռամյակ:
6. Կազմակերպել վերապատրաստում գնադիտարկողների համար – 2013 թվական:

Այլ հարցեր

Քննարկվեց Թվինինգ ծրագրի շրջանակներում լրացուցիչ գործունեության իրականացման առաջարկությունը՝ ուսուցողական սեմինար, որը տեղի կունենա 2012 թվականի Հուլիսին:

Համաձայնություն ձեռք բերվեց քննարկման այն հնարավոր թեմաների վերաբերյալ, որոնք պետք է ներառվեն օրակարգում:

Բաղադրիչի ընդհանուր աշխատանքային ծրագիրը արդիականացվեց և որոշվեցին անհրաժեշտ հետագա քայլերը:

Առաքելության վերջում տեղի ունեցավ բրիֆինգ ՇԵ Բաղադրիչի ղեկավար՝ պրն. Գագիկ Գևորգյանի և ՇԵ ծրագրի ղեկավար՝ ՀՀ ԱՎԾ նախագահ, պրն. Ստեփան Մնացականյանի հետ: Ներկայացվեցին եզրակացությունները, դիտողությունները և առաջարկությունները և այն գործողությունները, որոնք անհրաժեշտ է իրականացնել մինչև հաջորդ առաքելությունը:

2. Եզրակացություններ և առաջարկություններ

Անհրաժեշտ է նվազեցնել գնադիտարկումների քանակը: Վերլուծությունները, որոնք պատրաստվել էին ՇԵ փորձագետների կողմից ցույց են տալիս, որ գնադիտարկումների քանակը նվազեցնելով՝ ամսեկան երեքից երկուական դարձնելով, բոլոր ապրանքների գների ինդեքսների վրա դրա ազդեցությունը շատ աննշան կլինի: Առավել հստակ արդյունքներ ունենալու համար, ելնելով նաև փոփոխությունների տարեկան չափերից, առաջարկվեց շարունակել ՍԳԻ փորձնական հաշվարկները մինչև 2012 թվականի Հուլիս ամիսը և վերլուծել Երևանի համար ՍԳԻ վրա ազդեցության գնահատման արդյունքները:

Առաջարկվեց մշակել մանրամասն ծրագիր գնադիտարկումների ընթացակարգերի վերակազմակերպման համար: Կատարելապես այդ ծրագիրը պետք է ներառի աշխատանքային ծրագրում նշված բոլոր գործողությունները, որը պատրաստվել է առաքելության ընթացքում և ներկայացված է սույն զեկույցի 2-րդ բաժնում՝ Գնահատում և Արդյունքներ:

Հետագայում անհրաժեշտ է շարունակել որակի ճշգրտման մեթոդների իրականացումը: ՀՀ ԱՎԾ-ում նոր նշանակալի ապրանքները ՍԳԻ-ում ներկայացնելու ժամանակ կիրառվող հիմնական մեթոդը դա համընկնումների մեթոդն է, սակայն առաջարկվում է խուսափել այս մեթոդից և ուշադրություն դարձնել որակի ճշգրտման այլ համապատասխան մեթոդների վրա՝ ՀՍԳԻ –ի պահանջներին համապատասխանելու համար: Որպես լավ ելակետ կարելի է ուսումնասիրել CENEX ձեռնարկում նկարագրված դեպքերը և աստիճանաբար դրանք հարմարեցնել Հայաստանի իրավիճակի հետ՝ հետևելով գործնականում դրանց իրականացմանը:

ՀՍԳԻ զարգացման համար կարևոր է շարունակել COICOP/ՀՍԳԻ դասակարգչի իրականացման աշխատանքը գների վիճակագրության միջավայրում: Այս գործընթացը ներառում է նաև ՀՍԳԻ կազմման մեթոդաբանության այլ տիրույթներ, ինչպիսիք են համապատասխան կշիռների վերաբերյալ տեղեկատվության առկայությունը, անհրաժեշտ է սերտ համագործակցություն ՏՏ մասնագետների հետ՝ սկսելու համար գործող Excel լուծումները փորձնական ՀՍԳԻ կազմմանը հարմարեցնելու գործընթացը՝ առանց ավելորդ ձգձգումների, որպեսզի հնարավոր լինի հասնել ԹՎԻՆԻՆԳ ծրագրի այս բաղադրիչի պարտադիր արդյունքներին:

Պետք է նշել, որ ՀՀ ԱՎԾ-ի ծրագրերը ՀՍԳԻ-ի վերաբերյալ բավականին ձգողազան են և ԱՊ փորձագետների տեսանկյունից իրատեսական չի թվում սույն ԹՎԻՆԻՆԳ ծրագրի շրջանակներում հանսելու ԵՄ հիմնական չափանիշների և պահանջների համապատասխանությանը: Լիտվայի և Լատվիայի փորձը ցույց է տվել, որ ՀՍԳԻ իրականացումը բավականին ժամանակատար և բարդ աշխատանք է: Միջանկալ ՀՍԳԻ հաշվարկ սկսելու համար անհրաժեշտ է առնվազն ներկայացնել COICOP/ՀՍԳԻ դասակարգիչը, ընդհանուր ինդեքսի հաշվետու ժամանակահատվածը և ընդհանուր գների հաշվետու ժամանակահատվածը: ՀՍԳԻ համար, Հանձնաժողովի 1708/2005 Կանոնակարգով (ԵՀ) սահմանվում է ընդհանուր ինդեքսի հաշվետու ժամանակահատվածը՝ 2005 = 100: Հաշվետու գների գնահատման ժամանակահատվածը t-1 տարվա Դեկտեմբերն է: ՀՍԳԻ կշիռները պետք է գներով արդիականացվեն նախորդ Դեկտեմբերի գների հետ:

Հաշվի առնելով այն փաստը, որ ազգային ՍԳԻ և ՀՍԳԻ հասկացություններում և նպատակների մեջ գոյություն ունեն որոշակի տարբերություններ, ինչպես նաև ԵՄ ԱՊ երկրների փորձը երկու ցուցանիշների կազմման մեջ, առաջարկվում է վերանայել ազգային ՍԳԻ -ը ՀՍԳԻ-ով փոխարինելու ծրագրերը: Ազգային ՍԳԻ արտադրումը դադարեցնելը կհանգեցնի որոշ խնդիրների՝ ազգային նպատակների և կարիքների բավարարման առումով:

Նվազագույն չափանիշներին հասնելու և ՀՍԳԻ հիմնական պահանջներին համապատասխանելու գործընթացը արագացնելու համար, ինչպես նաև միջանկյալ ՀՍԳԻ հաշվարկման համար, անհրաժեշտ է Գների Վիճակագրության և Միջազգային Համադրումների բաժնում ավելացնել աշխատակիցների թվաքանակը (առնվազն ևս երկու աշխատակիցներ) և հզորացնել կարողությունը:

ՀՀ ԱՎԾ-ի համար անհրաժեշտ կլինի հետագա տեխնիկական աջակցության ցուցաբերումը և ԵՄ օրենսդրության փոխանցումը ազգային վիճակագրական միջավայր, և այն հնարավոր է իրականացնել տարբեր գործիքներով (օրինակ TAIX) ապագայում:

3. Գործողություններ, որոնք պետք է իրականացվեն նախքան հաջորդ գործունեությունները (Ե.5 և Ե. 6)

Հաջորդ գործունեությունը Բաղադրիչ Ե-ի շրջանակներում կլինի ուսուցողական այցելությունը Դանիայի Վիճակագրություն, որը նախատեսվում է իրականացնել 2012 թվականի Հունիս ամսին: Բաղադրիչ Ե-ի վերջին գործունեությունը կլինի աշխատանքների ուսումնասիրման առաքելությունը, որը տեղի կունենա 2012 թվականի Նոյեմբեր կամ Դեկտեմբեր ամիսներին: Լրացուցիչ գործունեությունը, որը կլինի Վերապատրաստման սեմինարը՝ Ե. 4.2 Թվինինգ ծրագրի շրջանակներում նախատեսվում է իրականացնել 2012 թվականի Հուլիս ամսին:

ԱՊ փորձագետները և ՇԵ մասնագետները որոշեցին, որ հետևյալ աշխատանքները պետք է իրականացվեն նախքան հաջորդ գործունեությունները՝

- Շարունակել վերլուծությունները ամսական գնադիտարկումների քանակի նվազեցման ազդեցության վերաբերյալ Երևանի ՍԳԻ վրա
- Վերանայել Հայաստանի ՍԳԻ ընտրանքը՝ COICOP/ՀՍԳԻ սպառման կատեգորիաները գնատեղի համար, որը պետք է հնարավորինս ներառված լինի ՀՍԳԻ ծածկույթի մեջ:
- Մանրամասն նկարագրել սեզոնային ապրանքների վերաբերյալ ներկայիս մոտեցումը Հայաստանի ՍԳԻ մեջ (*գրավոր նյութեր, թարգմանել անգլերեն*);
- Իրականացնել նախապատրաստական աշխատանքներ լրացուցիչ գործունեության համար՝ Ե.4.2 – վերապատրաստման սեմինար;
- Փաստաթղթավորել իրականացված աշխատանքը (*գրավոր նյութերը թարգմանել անգլերեն*)
 - ✓ որակի ճշգրտման ընթացակարգերի իրականացման վերաբերյալ,
 - ✓ COICOP/ՀՍԳԻ դասակարգման իրականացման վերաբերյալ,
 - ✓ ՍԳԻ կշիռների կազմման վերաբերյալ

- Մշակել մանրամասն ծրագիր գնադիտարկումների ընթացակարգերի վերակազմակերպման վերաբերյալ (*գրավոր նյութերը թարգմանել անգլերեն*);
- Պատրաստել համառոտ գեկույց առաջընթացի վերաբերյալ և ներկայացնել մինչև ուսումնասիրման առաքելությունը Ե.6 (*գրավոր նյութերը թարգմանել անգլերեն*)

Հավելված 1. Տեխնիկական Առաջադրանք (Ե. 4), Ապրիլի 2-6, 2012

Գործունեություն Ե.4 Կազմակերպում. ՀՄԳԻ աշխատանքի ընթացքը

1. Գործունեության նպատակը

Գործունեության նպատակն է հետևել արդեն սկսված աշխատանքներին և այն կետերին, որոնք նկարագրված են սույն բաղադրիչի աշխատանքային ծրագրում (հավելված Ե.3 գեկույց) :

- Ընտրանք և որակի ճշգրտումներ.
 - Գնահատել գնադիտարկումները յուրաքանչյուր ամսվա 1-ից հանելու ազդեցությունը և գնադիտարկման քանակը նվազեցնելու հնարավորությունները;
 - Վերլուծություններ կապված հնարավոր կազմակերպչական փոփոխությունների հետ, որոնք պայմանավորված են գնադիտարկումների ենթադրվող փոփոխությունների հետ;
 - Եզրակացություններ զամբյուղում ապրանքների և ծառայությունների ընտրանքի տարեկան արդիականացման վերաբերյալ և գործընթացի գնահատում՝ ապահովելու համար, որ բավարար էլեմենտար ազդեցատներ ընդգրկված լինեն COICOP -ի յուրաքանչյուր կատեգորիայում՝ տարատեսակ ապրանքներ ներկայացնելու համար;
 - Որոշել սպառման այն ոլորտները, որոնց համար պետք է փոփոխվեն որակի ճշգրտման մեթոդները, ինչպես տեխնոլոգիական արտադրանքների, այնպես էլ այլ ապրանքների համար, որոնք այդքան էլ բարդություն չեն ներկայացնում
- Կշիռներ
 - Եզրակացություններ COICOP/ՀԳՄԻ կիրառման վերաբերյալ (ներառյալ ավտոմեքենաների ապահովագրությունը);
 - Եզրակացություններ կշիռների նոր արտադրական համակարգի վերաբերյալ:
- Գների հայեցակարգ
 - Քննարկումներ և եզրակացություններ բացակայող/համընկնող գներին առավել արդյունավետ լուծումներ տալու վերաբերյալ;
 - Ծառայությունների արժեքը, որը պետք է ներառված լինի այն ամսվա մեջ, որ ամսին որ տվյալ ծառայությունը սպառվել է:

2. Գործունեության ակնկալվող արդյունքները

Վերոնշյալ հարցերի կարգավիճակը: Քննարկումները պետք է ներգրավեն մեկ կամ մի քանի տարածքային վիճակագրական գրասենյակներ՝ քննարկելու համար գների հավաքագրման և տվյալների մշակման հնարավոր վերակազմակերպումը: Պետք է գնահատվի փաստաթղթավորման գործընթացը: Անհրաժեշտության դեպքում, պետք է նաև թարմացնել բաղադրիչի աշխատանքային ծրագիրը:

3. Ծրագրի մասնակիցները

Պրն. Գագիկ Գևորգյան, Վիճակագրության Պետական Խորհրդի անդամ (ՇԵ բաղադրիչի ղեկավար)

Պրն. Գուրգեն Մարտիրոսյան, Գների Վիճակագրության և միջազգային համադրումների բաժնի պետ

Մարիամ Երիցյան, Գների վիճակագրության և միջազգային համադրումների բաժնի գլխավոր մասնագետ

Օսկարս Ալկսնիս, Գների բաժնի ղեկավար, Լատվիայի Վիճակագրության կենտրոնական բյուրո, Գների վիճակագրության վարչություն

Նադեժդա Ալեյեվա, Գների բաժնի ղեկավար, Լիտվայի վիճակագրական ծառայություն

ՀՀ ԱՎԾ-ի այլ աշխատակիցներ, որոնք մասնակցում են սույն գործունեությանը

ՀՀ ԱՎԾ –ի տեղական գործակալություններ

Հավելված 2. ԱՊ փորձագետների հանդիպման ծրագիրը Ապրիլի 2-6, 2012

Ժամը	Վայրը	Միջոցառումը	Նպատակը/մանրամասները
Երկուշաբթի, 2 ապրիլի առավոտյան	Կոնգրես Հյուրանոց	Հանդիպում ԹՄԽ-ի հետ	Քննարկել շաբաթվա ծրագիրը
կեսօրին	ՀՀ ԱՎԾ	Հանդիպում ՇԵ բաղադրիչի դեկավարի և փորձագետ- ների հետ	Ընթացիկ կարգավիճակը: Առաջընթացը և զարգացումները նախորդ առաքելությունից ի վեր (Ե.3)
Երեքշաբթի, 3 ապրիլի առավոտյան	ՀՀ ԱՎԾ	Հանդիպում ՇԵ փորձագետ- ների հետ	Տվյալների հավաքագրման և տվյալների մշակման կազմակերպումը ապագայում: Վերլուծություններ կապված գնադիտարկումների քանակի նվազեցման հետևանքների հետ. գների դիտարկման ավելի քիչ օրեր
կեսօրին	ՀՀ ԱՎԾ	Հանդիպում ՇԵ փորձագետ- ների հետ	Տվյալների հավաքագրման հարցերի շարունակություն և արտադրական համակարգի հետ կապված քննարկումներ: 1.Բացակայող գներ 2.Կշիռների կառուցում
	ՀՀ ԱՎԾ	Հանդիպում ՇԵ փորձագետ- ների հետ	Նախապատրաստվել վիճակագրական տարածքային գործակալության հետ հանդիպմանը՝ հաշվի առնելով նախորդ քննարկումները:
Չորեքշաբթի, 4 ապրիլի առավոտյան	ՀՀ ԱՎԾ	Հանդիպում ՇԵ փորձագետ- ների հետ	Քննարկումներ 1) COICOP/ՀՍԳԻ –ի կիրառումը; և 2) Էլեմենտար ագրեգատներ և տարատեսակ ապրանքներ COICOP-ի յուրաքանչյուր կատեգորիայում:
	ՀՀ ԱՎԾ	Հանդիպում ՇԵ փորձագետ- ների հետ	Որակի հետ կապված հարցերի քննարկումներ; 1) Սպառման որ ոլորտների համար պետք է ներկայացվեն փոփոխությունները: 2) Արդյոք կիրականացվեն ճշգրտումներ տեխնոլոգիական արտադրանքների համար: Ծառայություններ՝ ներառված են արդյոք տվյալ ամսվա ինդեքսում:
կեսօրին	Երևանի վիճակ. տարածք. գործակա- լություն	Հանդիպում գնադիտարկող ների հետ	Քննարկումներ կապված աշխատանքային գործընթացների հնարավոր վերակազմակերպման հետ, ինչը վերաբերվում է ոչ կենտրոնացված տվյալների հավաքագրմանը և մշակմանը:

Հինգշաբթի, 5 ապրիլի առավոտյան	ՀՀ ԱՎԾ	Հանդիպում ՇԵ փորձագետ- ների հետ	Քննարկել Երևանի տարածքային գործակալության փորձը և ներդրումը:
կեսօրին	ՀՀ ԱՎԾ	Հանդիպում ՇԵ բաղադրիչի ղեկավարի հետ	Աշխատանքային ծրագրի թարմացում և համաձայնություն անհրաժեշտ հետագա քայլերի վերաբերյալ:
Ուրբաթ, 6 ապրիլի առավոտյան	ՀՀ ԱՎԾ	Հատուկ հանդիպումներ	Զեկույցի մշակում և եզրակացությունների պատրաստում
կեսօրին	ՀՀ ԱՎԾ	Բրիֆինգ ՇԵ բաղադրիչի ղեկավարի հետ	Եզրակացություններ, քննարկումներ և առաջարկություններ: Հետևանքները հաջորդ առաքելության համար և ՇԵ փորձագետների համար կիրառելի աշխատանքային ծրագիրը:

Հավելված 3. Անձինք, որոնց հետ հանդիպումներ են տեղի ունեցել

Պրն. Ստեփան Մնացականյան, ՀՀ ԱՎԾ նախագահ, ՇԵ քաղաքիչի ղեկավար
Անահիտ Սաֆյան, Միջազգային վիճակագրական համագործակցության բաժնի պետ
Գուրգեն Մարտիրոսյան, Գների վիճակագր. և միջազգային համադրումների բաժնի պետ
Մարիամ Երիցյան, Գների վիճակագրության և միջազգային համադրումների բաժնի
գլխավոր մասնագետ
Վրեժ Ավետիսյան, ՀՀ ԱՎԾ Երևան քաղաքի գործակալության ղեկավար
Հովհաննես Հայրապետյան, ՀՀ ԱՎԾ Երևան քաղաքի գործակալության Առևտրի և գների
վիճակագրության բաժնի պետ

ՀՀ ԱՎԾ Գների վիճակագրության և միջազգային համադրումների բաժին

Գայանե Պետրոսյան, ՀՀ ԱՎԾ Գների վիճակագրության և միջազգային համադրումների
բաժնի գլխավոր մասնագետ
Կարինե Ավետիսյան, ՀՀ ԱՎԾ Գների վիճակագրության և միջազգային համադրումների
բաժնի առաջատար մասնագետ
Հասմիկ Կարապետյան, ՀՀ ԱՎԾ Գների վիճակագրության և միջազգային համադրումների
բաժնի I կարգի մասնագետ
Նարինե Բաբոյան, ՀՀ ԱՎԾ Գների վիճակագրության և միջազգային համադրումների
բաժնի I կարգի մասնագետ
Լուսյա Երմոյան, ՀՀ ԱՎԾ Գների վիճակագրության և միջազգային համադրումների բաժնի
վիճակագիր
Լիդա Գրիգորյան, ՀՀ ԱՎԾ Գների վիճակագրության և միջազգային համադրումների
բաժնի վիճակագիր

ՀՀ ԱՎԾ Երևանի վիճակագրության տարածքային գործակալության գնադիտարկողներ

Հասմիկ Ապրեսյան, ՀՀ ԱՎԾ Երևանի գործակալության գնադիտարկող-վիճակագիր
Արփինե Մխիթարյան, ՀՀ ԱՎԾ Երևանի գործակալության գնադիտարկող-վիճակագիր
Նարինե Աղավելյան, ՀՀ ԱՎԾ Երևանի գործակալության գնադիտարկող-վիճակագիր
Մարգարիտա Շահգալդյան, ՀՀ ԱՎԾ Երևանի գործակալության գնադիտարկող-
վիճակագիր

Հավելված 4 Վերլուծություններ գնադիտարկումների նվազեցման վերաբերյալ

Արդիականացված փաստաթուղթը, որը պատրաստվել էր ՀՀ ԱՎԾ Գների Վիճակագրության և Միջազգային Համադրումների բաժնի կողմից նախքան Ե. 4 առաքելությունը՝ հետևելով Ե.1/Ե.2 զեկույցին (բաժին 3.2)

Գնադիտարկումների քանակի նվազեցման վերլուծություններ

Գրառումը պատրաստվել է **“ԹՎԻՆԻՆԳ” ծրագրի շրջանակում “Հարմոնիզացված սպառողական գների ինդեքս”** բաղադրիչի (բաղադրիչ Ե) գծով ՀՀ ԱՎԾ-ի Գների Վիճակագրության բաժնի կողմից Ե.3 գործունեությանը համապատասխան՝ հետևելով Ե.1/Ե.2 զեկույցի 3.2 բաժնի և Ե3 զեկույցի 3 բաժնի աշխատանքներին:

Իրականացվել են տարաբնույթ հաշվարկներ և վերլուծություններ: Շարունակվել են Երևան քաղաքի օրինակով 2011թ. հունվար-դեկտեմբեր ամիսների համար Սպառողական գների ինդեքսների փորձնական հաշվարկները՝

- Յուրաքանչյուր ամսվա համար գների և սակագների երեք անգամյա դիտարկումների փոխարեն միջին գների հաշվարկներից հանելով ՍԳԻ-ի հավաքակազմում առկա 470 անվանում ապրանք-ծառայությունների (901 անվանում ապրանք, ծառայություն-ներկայացուցիչ) յուրաքանչյուր ամսվա սկզբի՝ 1-ի դրությամբ դիտարկված գնային տեղեկատվությունը՝ հաշվարկում թողնելով 10-ի և 20-ի դրությամբ դիտարկված գնային տեղեկատվությունը: Ամփոփ ցուցանիշները բերված են աղյուսակ 1-ում:

Աղյուսակ 1

	2010	2011											
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Հիմնական ՍԳԻ	100.0	107.9	108.6	109.1	108.8	108.7	107.4	104.2	103.6	104.6	104.9	106.4	109.0
		3.5	0.6	0.5	-0.3	-0.1	-1.2	-3.0	-0.6	0.9	0.3	1.4	2.5 ^{*)}
ՍԳԻ	100.0	107.2	108.1	108.5	108.4	108.1	106.3	103.6	103.5	104.4	104.8	106.4	109.3
2 դիտարկված հաշվարկված		2.8	0.9	0.4	-0.2	-0.3	-1.6	-2.6	-0.1	0.8	0.4	1.6	2.7 ^{*)}
Տարբերություն %-ային կետով	100.0	0.8	0.4	0.6	0.4	0.7	1.1	0.6	0.1	0.2	0.1	0.0	-0.3
		0.7	-0.3	0.1	-0.1	0.2	0.4	-0.4 ^{*)}	-0.5	0.1	-0.1	-0.2	-0.2

^{*)} գնաճը նախորդ ամսվա նկատմամբ:

- Յուրաքանչյուր ամսվա համար գների և սակագների երեք անգամյա դիտարկումների փոխարեն միջին գների հաշվարկներից հանելով ՍԳԻ-ի հավաքակազմում առկա 470 անվանում ապրանք-ծառայությունների (901 անվանում ապրանք, ծառայություն-ներկայացուցիչ) յուրաքանչյուր ամսվա սկզբի՝ 1-ի դրությամբ դիտարկված գնային տեղեկատվությունը՝ հաշվարկում թողնելով 10-ի և 20-ի դրությամբ դիտարկված գնային տեղեկատվությունը, պահպանելով միրգ, բանջարեղեն և կարտոֆիլ ապրանքախմբերում ներառված 44 անվանում գյուղատնտեսական մթերքների 3 անգամյա դիտարկումները: Ամփոփ ցուցանիշները բերված են աղյուսակ 2-ում:

Աղյուսակ 2

	2010	2011											
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	VII	VII
Հիմնական ՍԳԻ	100.0	107.9	108.6	109.1	108.8	108.7	107.4	104.2	103.6	104.6	104.9	106.4	109.0
		3.5	0.6	0.5	-0.3	-0.1	-1.2	-3.0 ^{*)}	-0.6	0.9	0.3	1.4	2.5 ^{*)}
ՍԳԻ 2 դիտարկմամբ հաշվարկված	100.0	107.7	108.5	109.1	108.7	108.6	107.4	104.1	103.5	104.5	104.9	106.3	109.0
		3.3	0.8	0.5	-0.3	-0.1	-1.1	-3.1 ^{*)}	-0.5	0.9	0.4	1.4	2.6
Տարբերություն %-ային կետով	100.0	0.2	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0	0.2	0.1	0.1	0.0	0.1	0.0
		0.2	-0.2	0.0	0.1	0.0	-0.1	0.1 ^{*)}	-0.1	0.0	-0.1	0.0	-0.1

*) գնաճը նախորդ ամսվա նկատմամբ:

Նշված երկու մեթոդներով կատարված ՍԳԻ-ի հաշվարկները խոշորացված 10 և 65 ապրանքային խմբերով բերված են կից աղյուսակներում:

Կատարված Հաշվարկների նպատակն էր պարզելու.

1. ինչպիսի ազդեցություն կունենա ՀՀ ՍԳԻ-ի վրա ՀՀ-ում գների դիտարկումների քանակը պակասեցնելը (3 անգամյա դիտարկման փոխարեն 2 անգամ դիտարկում կատարելու դեպքում),
2. դիտարկման հաճախականությունը նվազեցնելու արդյունքում պակասեցնել և թեթևացնել գներ դիտարկող վիճակագրերի ծանրաբեռնվածությունը,
3. ստեղծել հնարավորություն գներ դիտարկող վիճակագիրներին ներգրավելու հետևյալ լրացուցիչ աշխատանքներում.
 - դիտարկվող առևտրի և ծառայությունների կետերի, ապրանք-ծառայությունների ընտրանք,
 - ապրանք-ծառայությունների տեխնիկական բնութագրերի պարբերաբար ճշգրտում,
 - ապրանք-ծառայությունների շուկայից անհետացման դեպքում, նոր ապրանքով դրանց փոխարինում,
 - շուկայում ի հայտ եկած նոր ապրանքի կամ ծառայության տեսակի գների դիտարկում և միջին գների հաշվարկների իրականացում:
 - անհրաժեշտության դեպքում նոր տեսակի ապրանքների կամ ծառայությունների ներառում ՍԳԻ-ի հաշվարկներում (դիտարկվող ապրանք-ծառայությունների հավաքակազմի ընդլայնում): Օրինակ, ապահովագրական ծառայություններ, բնակարանային ծառայություններ, գործածված երկարատև օգտագործման ապրանքներ և այլն:

Նշված միջոցառումները կրելու են մշտական բնույթ, ամբողջ տարվա ընթացքում:

Եզրակացություն:

1. Հաշվի առնելով միրգ, բանջարեղեն և կարտոֆիլ ապրանքախմբում ներառված ապրանքատեսակների խիստ սեզոնային բնույթը, որի հետևանքով դրանց գներն տարվա տարբեր ժամանակահատվածներում, նույնիսկ ամսվա ընթացքում, ունեն գնային կտրուկ տատանումներ և համեմատաբար մեծ տեսակարար կշիռ (հետևաբար ունենալով մեծ ազդեցիկություն ընդհանուր ՍԳԻ-ի վրա), պահպանել ներկայիս գործող կարգը՝ գների

դիտարկումներն իրականացնել ամսվա ընթացքում երեք անգամ (1-ին, 10-ին, 20-ին կամ դրանց մոտակա օրերին): Ըստ բերված հաշվարկների, քաղաք Երևանի համար գնաճը 2011թ. դեկտեմբերը 2010 թվականի նկատմամբ բոլոր ապրանք-ծառայությունների 2 անգամյա դիտարկման պարագայում 9.0%-ի փոխարեն կազմել է 9.3%՝ շեղումը կազմելով 0.3 տոկոսային կետ (տես աղյուսակ 1): Իսկ բանջարեղենի և կարտոֆիլի 3 անգամյա դիտարկման պարագայում գնաճի ընդհանուր ցուցանիշը մնացել է անփոփոխ՝ շեղումը կազմելով 0.0 տոկոսային կետ (աղյուսակ 2): Գնաճի ամսական շեղումները կազմել են առաջին դեպքում -0.4-ից մինչև 0.7 տոկոսային կետ, իսկ երկրորդ դեպքում՝ -0.2 մինչև 0.2 տոկոսային կետ:

2. Հաշվի առնելով, որ ՍԳԻ-ի հաշվարկներում ներառված մյուս ապրանք-ծառայությունների գների և սակագների փոփոխություններն ամսվա ընթացքում էական չեն, և ազդեցությունը ՍԳԻ-ի վրա մեծ չէ, ուստի այդ ապրանք-ծառայությունների գների դիտարկումների հաճախականությունը կրճատել և 3 դիտարկման փոխարեն կատարել 2 դիտարկում՝ յուրաքանչյուր ամսվա 10-ին և 20-ին կամ դրանց մոտակա օրերին:

3. Գներ դիտարկող վիճակագրերին առավել շատ ներգրավել ներկայացուցչական ապրանք-ծառայությունների գնահատման աշխատանքներում և ամեն տարի դրանց վերանայման ու արդիականացման գործընթացին:

4. Կատարել համապատասխան մեթոդաբանական և ծրագրատեխնոլոգիական փոփոխություններ ՀՀ-ում ՍԳԻ-ի և ՀՍԳԻ-ի հաշվարկման համար՝ հետագայում թողնելով միայն ՀՍԳ-ին:

5. Ավելի հաճախ (հնարավոր է տարին մեկ անգամ) իրականացնել ՍԳԻ-ի հաշվարկման ապրանք-ծառայությունների հավաքակազմի կշիռների, կազմ ու կառուցվածքի վերանայում, դրանք համալրելով նոր ներկայացուցչական ապրանքներով և ծառայությունների տեսակներով:

6. Իրականացնել հրահանգավորում և սեմինար պարապմունքներ գներ դիտարկող վիճակագրերի մասնակցությամբ:

7. Կազմակերպել համատեղ քննարկումներ ԵՄ փորձագետների և սպառողների հետ, բացատրելով նշված կազմակերպչական և մեթոդաբանական փոփոխությունների նպատակը և ազդեցությունը գների վիճակագրության հետագա զարգացման վրա:

Նախանշված միջոցառումներն իրականացվել և իրականացվելու են 2011-2012թթ. ընթացքում <<Թվինինգ>> ծրագրի շրջանակում:

Գուրգեն Մարտիրոսյան

ՀՀ ԱՎԾ գների վիճակագրության և
միջազգային համադրումների բաժնի պետ

Հավելված 5. Աշխատանքային ծրագիր (արդիականացվել է Ե.4-ի ընթացքում)

ՀՄԳԻ Հայաստանի համար աշխատանքային ծրագիրը

Առաջադրանք/ Ժամանակահատված	2011										2012										2013																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																													
	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																													